

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Бойка Ивайлова Чернева, член на научно жури
във връзка с конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“

Област на висшето образование по Професионално направление

3.6 Право (Обща теория на правото)

Заповед № 466/08.08.2022 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“

I. Данни за кандидата в процедурата.

Теодора Василева Йовчева е главен асистент към катедра „Правни науки“ на ВСУ „Черноризец Храбър“. Води занятия по дисциплините „Международно публично право“, „Международно договорно право“, „Дипломатическо и консулско право“, „Право на Европейския съюз“, „Обща теория на правото“ и други. От 2012 до 2022 г. е преподавател във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“, г. Варна.

Д-р Теодора Йовчева е придобила образователна и научна степен „Доктор“, ПН 3.6 Право (Обща теория на правото). Въз основа на дисертационното изследване е публикувана книга-монография на тема „Действие на закона в пространството“.

II. Научни публикации

Кандидатът в процедурата е представил 2 (две) монографии: 1) Действие на закона в пространството. Стено, Варна, 2015. (книга въз основа на дисертационен труд); 2) Публично-частни паралели и

взаимодействия. Стено, Варна, 2022. Представени са два научна доклада Правни аспекти на реалната връзка между държавата и кораба, регистриран под нейно знаме. – В: НАУЧНИ ТРУДОВЕ НА РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ - 2016, том 55, серия 7., SAT-2B.313-2-L - 06, с. 101-105 и Действие на закона и реализация на правното регулиране. – В: Научни трудове на Русенския университет-2015, том 54, серия 7, с. 167-171., ISSN 1311-3321, както и две статии: 1) Теоретични аспекти на международната правосубектност. – В: e-Journal VFU, 2022г., с. 140-149; 2) Морските граници – политически и правни аспекти. Годишник на Техническия университет във Варна, т. I, Варна, 2016.

Хабилитационният монографичен труд „Публично-частни паралели и взаимодействия“ е в областта на общата теория на правото. В структурно отношение се състои от въведение, три глави, заключение и използвана литература. Във въведението са посочени целите на изследването и посочена методологията на изследването.

Глава първа „Публичното и частното право в контекста на културно-историческите предпоставки“ разглежда предмодерната държава и правото, като проследява зараждането и развитието на отношенията между частното и публичното право. Последователно е разгледана еволюцията на частното право в контекста на Континенталната правна теория, като е отчетено дуалистичното начало. Използван е предимно исторически и сравнителноправен подход. Следва се историческа теоридизация на европейската култура. Обърнато е специално внимание на публичното и частното право през Модерността и ролята на Новото като период през двата дяла на правото се обособяват. Разгледани са основните политически и правни учения на идеолозите на

Теорията на обществения договор и развитието на Естественоправното учение. Засегнати са редица философски въпроси като отношението между свободата и властта и темата за човешката природа.

Проблематиката на отношенията между частното и публичното право са разгледани и в контекста на концепцията за държавата на благоденствието (социалната държава). Така се определя функцията на държавата на социална закриха – характеристика на публичното право в модерната държава. Развитието на частното и публичното право, както и отношенията между тях се представя като резултат, или както се изразява авторът „рефлексия“ от общественено-политическите и социалните промени през Модерността.

Втората глава от монографичното изследване съдържа обща характеристика на съотношението между частното и публичното право. Теодора Йовчева възприема догматичен подход за обособяване на правото на частно и публично право, основавайки се на римското частно право. Тя дава характеристика на предмета на правно регулиране като основен критерий и представя съществуващите в теорията на правото възгледи. Политическите и правни учения са пречупени през характерно за правото понятие.

Вторият критерий, който разглежда Теодора Йовчева е метъдът на правно регулиране. Разгледани са отраслите на частното и на публичното право въз основа на труда на Рене Давид, посветен на съвременните правни системи. Направена характеристика на публичното право и е поставен темата за общите понятия.

Трета глава на монографичното изследване „Публично-частни взаимодействия“ разглежда еволюцията на отношенията между частното и публичното право в съвременните правни системи. Направен е анализ да действащо законодателство в България, прако относимо към темата. Поставя се въпросът за намесата на държавата в стопанската дейност. Посочват се и негативни тенденции във връзка с Правото на Европейския съюз. Разгледан е въпросът за границите между публичното и частното право. На дискусия е подложено понятието „публична личност“. В крайна сметка авторът включва и темата за правата на човека.

Заклучението съдържа ясно формулирано мнението на автора за частното и публичното право като правни понятия, стъпвайки на идеята за „чистотата“ на теоретичните категории, отразени и изразени чрез правната норма.

Представените научни доклади и научни статии също съдържат отделни научни приноси в теорията на международното публично право. Не бих искала да се спирам на тях предвид насочеността на конкурса в областта на Общата теория на правото, към която е насочена и настоящата рецензия. Можем да приемем, че те засягат въпроси и в областта на обявения конкурс предвид обстоятелството, че засягат общи въпроси – политически и правни аспекти, теоретични аспекти на международната правосубектност.

Монографичният труд отговаря на изискванията на нормативната уредба и представлява пълно и всестранно изследване на ясно формулирана проблематика в областта на Общата теория на правото. Отсъстват научни публикации, които да предхождат издаването на труда, които да заявяват научните изследвания, предмет на монографията и да

позволяват научна дискусия сред академичната област. Това се компенсира от научната редакция, която е осъществена от специалист в областта на теорията на правото.

III. Научни приноси в областта на теория на правото.

Монографичният труд „Публично-частни паралели и взаимодействия“ съдържа следните основни научни приноси.

- Отношенията между частното и публичното право се разглеждат в исторически, социален, политически и тясно юридически смисъл
- Проследява се развитието на частното и публичното право като дялове на правото.
- Поставена е темата за границите между публичното и частното право и по този начин на общотеоретично ниво се разглежда въпросът за взаимодействия и паралели между тях.
- Самостоятелен принос е разглеждането на темите за правата на човека и намесата на държавата в стопанската сфера като актуална тематика, която се нуждае от теоретично осмисляне.
- Принос представляват и предложения за развитие на правната уредба.

IV. Критични бележи и препоръки.

На монографичният хабилитационен труд могат да бъдат отправени някои критични бележки и препоръки, които не засягат основните научни приноси на кандидата в процедурата.

На първо място, авторът следва по ясно да заявява своето виждане. Представянето на теоретични направления и възгледите на автори на редица места в монографията е обзорно и не съдържа авторово мнение.

На второ място, авторът следва да се насочи към по цялостно разглеждане на юридическите аспекти на основния проблем на монографичното изследване. Принос е поставянето на т.нар. „чиста“ правна проблематика, но като цяло авторът разглежда основно социални, политически и икономически аспекти. Препоръчвам в бъдещата си работа д-р Йовчева да продължи научноизследователските си търсения именно в тази посока.

На трето място, кандидатът в процедурата следва да продължи да работи по темата на монографичното изследване и да доразвие темата за границите между частното и публичното право. С този проблем е свързан и въпросите, който отправям към д-р Йовчева: „Могат ли да бъдат изведени нови юридически критерии за определяне на границите между частното и публичното право в съвременното право?“, „Има ли подчиненост между двата дяла на правото (частно и публично право) и как се преодоляват противоречията между тях?“

V. Заключение

Въз основа на изложеното в настоящата рецензия формулирам „Положителна оценка“ относно преподавателската и научноизследователската дейност на д-р Теодора Василева Йовчева. Конкурсната процедура и предоставените материали показват, че кандидатът отговаря на националните минимални изисквания,

установени в Закона за развитието на академичния състав в РБ и Правилника за прилагане на ЗРАС.

Предвид положителната оценка отправям предложение към уважаваното научно жури да вземе решение и да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет да избере д-р Теодора Василева Йовчева за заемане на академичната длъжност „доцент“ по Професионално направление 3.6 Право (Обща теория на правото).

03 октомври 2022 г.

Доц. д-р Бойка Чернева